

Ladislav Tajovský: Katastrofa se každým dnem blíží

02.prosince 2010

www.ihned.cz

02.12.2010

Snad každý pozorovatel současného dění si už musel všimnout, že žijeme v době, která se do učebnic zapíše hodně výrazným písmem. Z pohledu ekonomů je na dnešní době fascinující zejména to, že hospodářské ukazatele ještě pořád vypadají poměrně dobře. Respektive nevypadají tak hrozně, jak by mohly - a podle všeho asi i měly. Naprostá nejistota a překotný rozklad donedávna nedotknutelných pilířů čehokoliv je vším, jen ne stabilním prostředím podporujícím dlouhodobé investiční akce. Jaká bude cena peněz? Jaké budou daně? Jaká bude měna, v níž budou podnikatelé i spotřebitelé v těch nejpostiženějších evropských zemích obchodovat? Nic z toho není jasné ani v řádu měsíců a let, natož pak ve střednědobém a dlouhodobém horizontu.

Intervence národní i nadnárodní

Jestliže zhruba tři poválečná desetiletí byla érou dominance intervencí vycházejících primárně z Keynese, od "konzervativní revoluce" osmé dekády hrají prim doporučení friedmanovských monetaristů. Absurdní vývoj v eurozóně v letošním roce je výsledkem procesu, kdy se k dosavadním intervencím na národní úrovni přidala regulace nadnárodní.

Aby mohl být sanován irský stát, jenž de facto znárodnil většinu rozhodujících bank (z těch velkých zbývá jedna) a který se prostě spletl ve své úvaze, že garance bude stačit, použijí se virtuální prostředky z unijního "záchranného valu" (EFSF). Otevřeně se přiznává, že jde zejména o psychologickou hru, která má zabránit šíření nákazy. Přitom holá realita je taková, že po uši zadlužené evropské země zachraňují společnými silami jiné po uši zadlužené evropské země tím, že na jejich účty pošlou peníze, jež nemají a které si musejí vypůjčit. A musejí si je vypůjčit od bank, které se celou složitě konstruovanou operací snaží udržet při životě.

Může někdo skutečně očekávat, že soukromí investoři, třesoucí se o svá aktiva v irských bankách, za odměnu "nechají" na pokoji Portugalsko, Španělsko, Belgie atd., kde je situace principiálně obdobná, a své investice v těchto zemích prakticky odepíší? Nebo je záchrana jedné země přesně tím, co je přiměje k tomu, aby "zaútočily" na druhou a získaly zpět alespoň něco?

Virtuální peníze a zcela reálný bankrot

Současná eurokalamita poukazuje na stále obtížněji udržitelnou dichotomii spočívající v dichotomii reálných a virtuálních peněz jako nutném důsledku hospodářsko-politické praxe posledních desetiletí. Německé penzijní fondy investovaly budoucí důchody, které spravují, do strmě se nafukující realitní bubliny v Irsku. Ta byla podstatně přikrmována politikou Evropské centrální banky, jež ruku v ruce s tou americkou táhla umělou konjunkturu nízkými úrokovými sazbami. Skutečné peníze německých důchodců se změnily na extrémně riskantní investice do trhu nemovitostí. Poté, co tento trh kolabuje, mají budoucí německé důchody podobu prostavěného cementu a cihel v neprodejných domech. A tady končí hmatatelná skutečnost. Vše ostatní jsou už jenom čísla kosmických rozměrů, virtuální peníze, které sice nikdo nemá, ale všichni si je navzájem půjčují. A doufají, že získají čas, než se ozve německý důchodce s dotazem, kde je jeho důchod, na nějž si celý život spořil.

Ti, kteří dnes v Evropě či v USA stojí u kormidla, si zahrávají se silami, jež se mohou zcela vymknout kontrole. Na obou stranách Atlantiku podnikají politické a finanční elity kroky, jejichž náklady a

dopady není nikdo schopen dohlédnout - a to již ani v krátkém období. Náráz je čím dál blíž.

Hospodářské noviny, 2. prosince 2010